

Маріна ПОЛЗЮКОВА,
бібліотекарка Кам'янець-Подільського ліцею
з посиленою військово-фізичною підготовкою

Сьогодні – ліцеїст, завтра – офіцер, захисник Вітчизни

Ліцей сьогодні є центром військово-патріотичного виховання молоді, школою мужності та фізичного гарту, первинною ланкою підготовки кадрів для Збройних сил України та інших військових формувань, виступає основою створення цілісної системи безперервного навчання та виховання майбутніх офіцерів незалежної України. Наш колектив гордиться своїми випускниками та вчителями, які боронять державу від рашистської навали. Незважаючи на важкі часи, вихованці ліцею обирають професію військових і опановують нелегку науку у вищих військових навчальних закладах.

Ліцей виховує справжніх воїнів. 38 випускників ліцею, офіцер-виховател підполковник Олег Дуберт, учитель фізичної культури старший лейтенант Руслан Прус вже навіки в Небесному війську. Серед них – п'ять Героїв України (померли).

Бібліотека ліцею, як окремий структурний підрозділ, стала центром координації національно-патріотичної роботи в позаурочний час. Це інформаційний інтелектуальний центр, де поєднані традиційні форми бібліотечної роботи з сучасними комунікативними технологіями, інтерактивними методиками забезпечення інформаційних потреб користувачів. Можу впевнено сказати, що наша бібліотека – це територія дослідження, відкриття, творчості читачів.

Популяризація оновленого книжкового фонду, розвиток особистості, формування впевненості в необхідності захисту незалежності й територіальної цілісності України, вшанування захисників – основні цілі кожного заходу в бібліотеці. Пошук креативних ідей при підготовці матеріалу, візуалізація, неформальна тематика проведення, творчий підхід – це ті пропозиції читачам, що змушують їх повертатися до бібліотеки знову і знову.

Другий навчальний рік поспіль за ініціативи начальника ліцею проводиться акція «Читаємо із задоволенням». У 2023/2024 навчальному році проведено 19 презентацій книг, інтелектуальну гру «Малювання словом», виставки нових надходжень, бібліофреш «Читаємо з насолодою», анкетування «Мій читацький портрет», низку заходів у рамках Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек під гаслом «Вірю в майбутнє твоє, Україно!», Національних тижнів читання, Всеукраїнського тижня дитячої та юнацької книги «Наближаємо Перемогу з книгою».

Основний принцип роботи з користувачами – зацікавити ліцеїстів, використовуючи різноманітні прийоми, спонукати та мотивувати до читання безпосереднім знайомством з книгою, яку можна потримати в руках, вибірково перегорнути сторінки, послухати відгуки.

Особлива увага приділяється проведенню презентацій з невеликими групами читачів (7-10 ліцеїстів),

під час яких панує атмосфера творчого спілкування, є можливість обрати книгу самостійно і «на свій розсуд», що дуже важливо для читача-початківця. Приємно, що ліцеїсти майже 100-відсотково виходять з бібліотеки з книжкою в руках. Але, на жаль, переважна більшість ліцеїстів, які приходять до нас з різних навчальних закладів у 9-10-ті класи, з їх власних спогадів під час невимушених бесід, мають таку можливість долучитися до читання вперше за час свого навчання. «Читаюча нація - непереможна» - під цим гаслом працюємо, доводимо, переконуємо... і вчимося разом з нашими дітьми жити в умовах війни.

З метою аналізу читацьких смаків наших підлітків у квітні 2024 року було проведено смайл-опитування «Моя улюблена книга» з пропозицією залишити відгук про книгу, що стала справжньою зброєю і потужним захистом або допомогла вистояти у найскладніших обставинах, яка підтримує і надихає. Так створили власне Книжкове ППО – Потужне Переможне Озброєння. Читачі обрали топ-книги, що виховують непохитну віру в свої спроможності, утверджують консолідацію української нації, вшановують мужність і героїзм нашого незламного народу. За порадами користувачів була оформлена виставка-презентація «Книга в епоху Героїв».

Практичне втілення в життя ідей національно-патріотичного виховання – це проведення різноманітних заходів з популяризації книжки та читання з концентрацією зусиль на формуванні української громадянської ідентичності, військово-патріотичному вихованні. Всі розробки заходів є авторськими від задуму й постановки мети до безпосередньої зустрічі з читачами.

У бібліотеці напрацьовані креативні форми роботи з користувачами, що будуються на дискусійній, комунікативній основі спілкування бібліотекаря з читачами та ігрових елементах. Заходи об'єднані в тематичні культурно-просвітницькі цикли різні за формами та методами проведення: комплексний цикл «Формування

інформаційної культури користувачів», історичний цикл «Галерея історичних портретів», інформаційний цикл «Свободи та Гідності: Виховання громадянської свідомості», творчий цикл «Літературна вітальня запрошує», інформаційно-естетичний цикл «Школа справжніх леді та джентльменів».

Для кожного заходу обирається своя «родзинка», яка обов'язково пов'язана з популяризацією літератури, що є на полицях стелажів нашої бібліотеки. Це тематичні книжкові, документальні виставки, викладки, цікавий матеріал на інформаційній дошці та у виставкових вітринах, до яких є вільний доступ.

У вересні 2023 року був започаткований довготривалий

історико-культурологічний проєкт «Українська мрія», до якого долучилися педагоги, вихователі та ліцеїсти. В його рамках до Дня захисників та захисниць України пройшов бібліотечний non-stop, що включав низку патріотичних заходів: інформування «Нація з гордим ім'ям - УКРАЇНЦІ», презентація Книги пам'яті, виготовлення декупажу «Я мрію про МИР на моїй УКРАЇНСЬКІЙ ЗЕМЛІ», дискусія «Донбас наш, Український», інформ-дайджест «На варті Вітчизни». Декупаж – майже аплікація, але цінність нашої роботи – в баченні кожного ліцеїста, що на його думку закладено в слово «МИР».

День інформування об'єднав бесіду «21 листопада – День Гідності та Свободи України», «Тиху» акцію «Ангели пам'яті», написання есе «Україна гідна свободи!», виготовлення декупажу «Цінності – це наш оборонний мур».

Вихованню любові та шанобливого ставлення до історії України, розвитку національної свідомості сприяють історичні розвідки: презентації книжкових виставок, інформування про перебіг подій, ролі особистості. Цікавою

темою, що підлягає висвітленню, розкриттю, вивченню, є Українська революція 1917-1921 рр. – один із найважливіших і найскладніших періодів в історії Українського народу ХХ століття, вершина національно-визвольної боротьби, відродження української нації. Звертаючись до сторінок історії України, імен славних державників, які були покриті снігом забуття на довгі десятиліття. Часи змінилися, потрібно вести з підлітками відверту розмову «поза сторінками шкільного підручника». Важливо, що дуже багато матеріалу цього періоду пов'язано з Кам'янцем-Подільським, який вписав в історію українського народу вагомими, незабутніми сторінками. Було проведено панельну дискусію «Що встиг Скоропадський?», бібліографічний огляд літератури «Павло Скоропадський: штрихи до політичного портрета» (до 150-річчя від дня народження П.П.Скоропадського (1873-1945), громадського, політичного і державного діяча) (травень 2023), презентацію книжкової виставки-творчого портрета «Михайло Грушевський: Я хочу жити, щоб працювати, страждати і боротись разом з вами» (до 125-річчя від часу видання І тому «Історії України-Русі») (вересень 2023), годину історичної правди «Полковник Петро Болбочан: трагедія українського державника» (жовтень 2023), інформаційний брифінг з елементами історичних читань «Українська державність протягом тисячоліть» (жовтень 2023), годину інформації «Соборність України – свято Української єдності» (січень 2024), презентацію «За честь нації» книги Костянтина Тур-Коновалова «Крути.1918» (січень 2024), обговорення художньо-документальної виставки «Симон Петлюра: повернення історичної пам'яті» (до 145-річчя від дня народження українського державного, політичного та військового діяча) (травень 2024), творчу зустріч з письменником Василем Шкляром, автором романів «Залишенець. Чорний ворон», «Маруся» (травень 2024), книжкову виставку історичної літератури «Боротьба за незалежність України: Українська революція 1917-1921 років» з презентацією «Ісаак Мазепа – український політичний і державний діяч» (серпень 2024), історичну розвідку «Урочища обітниця Директорії УНР», книжкову виставку «Кам'янець-Подільський у статусі столиці УНР (червень-листопад 1919 р.)», презентацію фільму короткого метра «Присяга 1919» (жовтень 2024).

Радію, коли молодь запитує, висловлює своє ставлення, коли виникають дискусії біля полиць виставок, коли бачу зацікавлені погляди. Постійно шукаю форми проведення заходів, що спрямовані на формування критичного мислення ліцеїстів, озвучуються власні позиції, думки, а емоційно-інтелектуальний стимул підштовхує до активного мислення.

Бібліотека сьогодні – центр творчості ліцеїстів. Доброю традицією стало проведення в бібліотеці щорічного конкурсу читців «Я відкриваю світ звучанням слова...» (керівник – педагог-організатор Войчишина В.Л.).

У читальній залі бібліотеки постійно експонуються виставки творчих робіт ліцеїстів: фотовиставки «Я люблю Україну», плакати конкурсу «Заради миру на священній українській землі», фотороботи виставки «Наша дружна ліцейна родина», творчі роботи мистецького вернісажу «Свою Україну любіть», присвяченого 210-й річниці від дня народження Т.Г. Шевченка, фотовиставка «У гармонії з собою і світом», роботи фотоконкурсу «Читаюча шкільна родина».

Багатоаспектна співпраця з педагогічним колективом орієнтована на всебічний розвиток ліцеїстів і проявляється у проведенні відкритих уроків, творчих позакласних заходів, бесід-тренінгів, відкритих виховних заходів, інформаційному супроводі вивчення творчості українських письменників, окремих тем з історії України. У читальній залі проведені відкриті виховні заходи: панельна дискусія «Україна Майбутнього»; дискусійна зала «Чому українців вбивали голодом? Події. Наслідки» (до 90-річчя Голодомору в Україні); година інформування «Соборна, вільна, незалежна!»; відкритий виховний захід «Зима, що нас змінила» (до Дня пам'яті Героїв Небесної Сотні).

Сьогодні бібліотека працює як центр, де формують у молоді високу патріотичну свідомість, ідеї служіння Вітчизні, здатність до її збройного захисту, любов до української героїчної історії, вшанування славних військових традицій. Під керівництвом педагога-організатора Войчишиної В.Л. проводились заходи з учнівським самоврядуванням: написання есе «Україна

гідна свободи!», участь у спецпроекті Всеукраїнської ради старшокласників «Полігон», онлайн-уроки від Освітнього центру Верховної Ради України, круглий стіл «Виклики європейської політики пам'яті про Другу Світову в контексті російсько-української війни» тощо. З вересня 2024 року в читальній залі бібліотеки проводяться засідання гуртка «Я – лідер», військово-історичного клубу «Прометей».

Результатом застосування різноманітних форм та методів виховної роботи в бібліотеці стало сприяння зростанню престижності читання, розвитку навичок самостійного пізнання, самоосвіти, формуванню поваги до рідної мови, культури держави.

Сучасна бібліотека ліцею створює творчий простір для проведення дозвілля, сприяє вихованню почуття патріотизму та шанобливого ставлення до української історії, формуванню національної ідентичності, розвитку свідомості, відчуття причетності до тих подій, що відбуваються в Україні, становленню справжнього громадянина України.

Використані джерела

1. 20 років: історія та погляд у майбутнє / Уклад. В.В. Рябокляч. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою Хмельницької обл., 2020. – 24 с.: іл.

2. Положення про військовий (військово-морський, військово-спортивний) ліцей, ліцей із посиленою військово-фізичною підготовкою. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 червня 2021 року № 672. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/> - Назва з екрану.

3. Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://surl.li/wnacgy> - Назва з екрану.

4. Про схвалення Стратегії розвитку читання на період до 2032 року «Читання як життєва стратегія» та затвердження операційного плану її реалізації на 2023-2025 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.03.2023 № 190-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakononline.com.ua/documents/show/516500_728879 - Назва з екрану.

5. Ритуали, атрибути, традиції ліцею / Уклад. В.В. Рябокляч. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою Хмельницької обл., 2020. – 20 с.: іл.